

Sygn. akt V CNP 71/16

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie ze skargi E. M. i Z. K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
postanowienia Sądu Okręgowego w C.

z dnia 30 czerwca 2014 r., sygn. akt VI Ca .../14,

w sprawie z wniosku S. Z.

przy uczestnictwie [...]

o zasiedzenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 kwietnia 2017 r.,

1) odrzuca skargę;

2) zasądza od E. M. i Z.

K. na rzecz S. Z. kwotę 1200 zł (jeden

**tysiąc dwieście) tytułem kosztów postępowania wywołanego
wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Uczestnicy E. M. i Z. K. wnieśli skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w C. z dnia 30 czerwca 2014 r., którym zostało zmienione postanowienie Sądu Rejonowego w C. z dnia 18 września 2013 r. przez stwierdzenie, że wnioskodawczyni nabyła przez zasiedzenie z dniem 1 stycznia 2010 r. własność opisanej nieruchomości.

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2015 r., V CSK 371/15 Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania złożonej przez Z. K. Uczestniczka E. M. nie złożyła skargi kasacyjnej.

Uczestnicy oparli skargę o stwierdzenie niezgodności postanowienia z prawem na podstawie naruszenia przez to orzeczenie art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji oraz art. 336 k.c. przez błędną wykładnię, niewłaściwe zastosowanie art. 31 § 1 k.r.o., niezastosowanie art. 922 § 1 w związku z art. 931 § 1 zdanie pierwsze k.c. oraz art. 124 § 1 i 2 w związku z art. 123 § 1 pkt 1 i art. 175 k.c., a także art. 176 § 1 i 2 k.c. Wskazali, że postanowienie Sądu Okręgowego jest niezgodne z wszystkimi przepisami powołanymi w ramach podstawy tej skargi. Poniesiona szkoda w wysokości 15 000 zł obejmuje wartość nieruchomości uzyskanej przez wnioskodawczynię na podstawie niezgodnego z prawem postanowienia, a fakt ten został już ujawniony w księdze wieczystej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego z dniem 6 lutego 2005 r. ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) w związku z nowelizacją Kodeksu cywilnego ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 16, poz. 1692), także w odniesieniu do odpowiedzialności Skarbu Państwa za niezgodną z prawem działalność orzeczniczą sądów. Uzyskanie orzeczenia stwierdzającego niezgodność prawomocnego już orzeczenia z prawem albo wydanie go na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, spełnia warunek dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa, przewidziany w art.

417¹ § 2 k.c. „Właściwym postępowaniem”, prowadzącym do stwierdzenia wskazanej niezgodności, o jakim mowa w art. 417¹ § 1 zdanie pierwsze k.c., jest postępowanie uregulowane w art. 424¹ i nast. k.p.c. Podobną funkcję pełni postępowanie wywołane skargą kasacyjną, którego celem jest wyeliminowanie orzeczeń sprzecznych z prawem. Z tego względu przepis art. 424^{1a} § 1 k.p.c. przewiduje, że skarga nie przysługuje od wyroków sądu drugiej instancji, od których wniesiono skargę kasacyjną, a zgodnie z art. 424^{1a} § 2 k.p.c., orzeczenie Sądu Najwyższego wydane na skutek wniesienia skargi kasacyjnej traktuje się, jak orzeczenie wydane w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi.

W orzecznictwie i piśmiennictwie powszechnie przyjmuje się, że przez skargę kasacyjną „wniesioną” należy rozumieć taką skargę, którą Sąd Najwyższy poddał ocenie w ramach tzw. przesądu albo rozpoznał po przyjęciu do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2006 r. II CNP 53/06; z dnia 23 października 2006 r., V CNP 130/06; z dnia 15 czerwca 2007 r., I CNP 27/07; z dnia 28 maja 2008 r., II CNP 38/08; z dnia 19 lutego 2014 r., IV CNP 52/13, niepublikowane). Skoro zatem skarga kasacyjna Z. K. nie została przyjęta do rozpoznania, to wniesienie przez niego skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem kwestionowanego postanowienia było niedopuszczalne (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Jedną z przesłanek dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji jest wykorzystanie przez uczestnika przysługujących mu od tego orzeczenia środków prawnych tak zwykłych, jak i o charakterze nadzwyczajnym. Wynika to z art. 424¹ § 1 i art. 424^{1a} k.p.c. W razie niepodjęcia takich czynności, możliwość wniesienia skargi została uzależniona, stosownie do art. 424¹ § 2 k.p.c., od wykazania, że nieskorzystanie z przysługujących uczestnikowi środków prawnych było spowodowane wyjątkowymi wypadkami, a jednocześnie niezgodność z prawem ma charakter kwalifikowany, ponieważ wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka. Wyjątkowe wypadki, o których mowa w wymienionym przepisie, odnoszą się do przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia. Przyczyny te muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi

o szczególne sytuacje, polegające na tym, że strona, z przyczyn niezawinionych i usprawiedliwiających jej zaniechanie, nie wniosła środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z jej woli lub zaniedbań. Do takich przyczyn w orzecznictwie zaliczono ciężką chorobę, katastrofę, klęskę żywiołową, też czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienie środka zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06; z dnia 29 listopada 2006 r., II CNP 85/06; z dnia 29 stycznia 2009 r., II CNP 130/08; z dnia 4 grudnia 2015 r., II CNP 31/15, niepublikowane i z dnia 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, OSNC-ZD 2008, nr 4, poz. 114).

Skarżąca nie wykazała, że zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi, pomimo niezłożenia przysługującego jej środka prawnego. Nie spełnia wymagań wyjątkowości, w przyjmowanym w orzecznictwie, jak i w powszechnym rozumieniu, pozostawanie przez uczestniczkę w przekonaniu, że skarga kasacyjna złożona przez Z. K. odniesie skutek. Nie ma znaczenia, iż następnie uznała, że nie zostały podniesione w tej skardze wszystkie argumenty. Decyzja ta była wyrazem wyboru uczestniczki. Skarżąca nie wykazała również, że niezgodność z prawem powyższego orzeczenia wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Nie zawarła w tym przedmiocie żadnego wywodu prawnego odnoszącego się do zaskarżonego orzeczenia. Nie można uznać, że przemawia za nim stwierdzenie, że „niezgodność z prawem wynika z naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, naruszone bowiem zostało prawo własności chronione art. 64 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Podkreślenia wymaga, że ochrona prawa własności została skonkretyzowana w przepisach Kodeksu cywilnego w sposób wypełniający konstytucyjną zasadę. Nie zostały powołane w skardze argumenty przemawiające za tym, że doszło do naruszenia sfery prawa własności nieobjętej ochroną w przepisach Kodeksu cywilnego. Niedopuszczalna zatem skarga E. M. o stwierdzenie niezgodności postanowienia Sądu Okręgowego z prawem podlegała odrzuceniu, stosownie do art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. Orzeczenie o kosztach postępowania wywołanego skargą wynika z zasady przewidzianej w art. 520 § 3 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.).

kc

jw